YEGAH MUSICOLOGY JOURNAL
https://dergipark.org.tr/en/pub/ymd
e-ISSN: 2792-0178

Article Type / Makalenin Türü : Research Article / Araştırma Makalesi
Date Received / Geliş Tarihi : 16.09.2025
Date Accepted / Kabul Tarihi : 02.11.2025
Date Published / Yayın Tarihi : 31.12.2025
DOI : https://doi.org/10.51576/ymd.1785323
e-ISSN : 2792-0178
This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. / İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir.

KANUNÎ AHMET YATMAN'IN YURT DIŞINDAKİ MÜZİKAL KARİYERİ: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ÖRNEĞİ*

BOZKURT HEPKORUCU, Kadriye[1] ERUZUN ÖZEL, Aslı[2]

ÖZ

Ahmet Yatman, ekol olarak kabul edilen müzikalitesi, geleneksel bir enstrümanla farklı müzik türlerine eğilme konusundaki açık fikirliliği ve dönemine göre öncü çalışmalarıyla 20. yüzyıl Türk kanun sanatında özel bir konumdadır. Sanatçının bu özel konuma sahip olmasında virtüoziteye sahip icrasının yanında, farklı müzik türlerine uyumlanma becerisi ve bunun bir getirisi olarak düşünülebilecek yurt dışı performanslarının büyük bir payı olduğu açıktır. Ulaşılabilen kaynaklara göre Yunanistan, Almanya, İngiltere, Kıbrıs ve Mısır'da çok sayıda çalışmaya imza atan sanatçının Amerika Birleşik Devletleri faaliyetleri hem nitelik hem de nicelik bakımından özgün ve öncü bir yer tutmaktadır. Bu sebeple çalışmada, sanatçının kariyerinde önemli bir yer tutan Amerika

* Bu makale, Doç. Aslıhan Eruzun Özel danışmanlığında yürütülen, Dr. Kadriye Bozkurt Hepkorucu'nun tamamladığı "Kanunî Ahmet Yatman'ın Müzikal Kimliğini Oluşturan Biyografik Unsurlar Üzerine Bir İnceleme" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

[1] Öğr. Gör. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümü, Müzikoloji ABD, kadriyebozzkurt@gmail.com, https://orcid.org/0009-0004-4997-6052

[2] Doç., Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü, Müzik Toplulukları ASD, asliozel73@gmail.com, https://orcid.org/0000-0003-2909-172X

Birleşik Devletleri ile ilgili icraatları merkeze alınmış ve kariyerindeki öneminin belirlenmesi amaçlanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirdiği albüm, konser, radyo ve televizyon faaliyetleri, çalıştığı müzisyenler ve icra ettiği müzik türleri ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı temelinde yürütülmüş olup, belgesel tarama yöntemine dayanmaktadır. Sanatçının bu coğrafyada gerçekleştirdiği müzikal verilerin bu denli yoğun olmasında, bölgedeki göçmen müzik piyasasına adım atmasının ve bu sayede birçok farklı müzik türünde profesyonel müzisyenle iş birliği yapma fırsatı yakalamasının büyük bir etken olduğu, çalışmanın dikkat çekici sonuçları arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Yatman, Amerika Birleşik Devletleri, uluslararası müzikal faaliyetler, kanun icracılığı, albüm çalışmaları.

KANUN PLAYER AHMET YATMAN'S INTERNATIONAL MUSICAL ACTIVITIES: THE CASE OF THE UNITED STATES

ABSTRACT

Ahmet Yatman occupies a distinctive position in twentieth-century Turkish kanun performance through a musicality regarded as a stylistic school in its own right, his open-minded engagement with diverse musical genres on a traditional instrument, and his pioneering contributions for his time. This unique position can be attributed not only to his virtuosic performance practice but also to his capacity to adapt to various musical idioms an aptitude that, in turn, facilitated numerous international performances. According to available sources, Yatman carried out extensive artistic activities in Greece, Germany, the United Kingdom, Cyprus, and Egypt. Yet his endeavors in the United States stand out as particularly original and pioneering, both in scope and in character. Accordingly, this study centers on the artist's musical activities in the United States an axis of major significance within his career with the aim of assessing their role in shaping his artistic identity. The research provides a detailed examination of Yatman's album productions, concert engagements, radio and television appearances, collaborations with American and immigrant musicians, and the range of musical genres he performed. Conducted within a qualitative research framework, the study employs the documentary analysis method. Among its noteworthy findings is that Yatman's immersion in the immigrant music scene of the United States played a decisive

role in expanding his artistic network and enabling collaborations with professional musicians across multiple musical traditions an aspect that significantly enriched both his personal style and the broader discourse of twentieth-century Turkish kanun performance

Keywords: Ahmet Yatman, United States, international musical activities, kanun player, album production.

GİRİŞ

19. yüzyılda Osmanlı sarayında yoğun şekilde hissedilmeye başlayan klâsik Avrupa müziği, zamanla bu alanda yetişen müzisyenlerin Avrupa kültürü ile daha yakın ilişkiler kurmasına alan açmıştır. Avrupa müziği ile kurulan temaslar, müzisyenlerin sonraki süreçlerde gerçekleştirecekleri yurt dışı çalışmalarına olanak sağlaması ve bu çalışmalara yön vermesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Nitekim ilerleyen dönemlerde, saray orkestrası ve bandosu yurt dışında/Avrupa'da konserler vermeye başlamış, bugünkü turne pratiklerinin başlangıcı sayılabilecek bir faaliyet alanı oluşturmuşlardır. Her ne kadar bu girişim ve faaliyetler orkestra özelinde gerçekleşse de müzisyenlerin bireysel olarak yurt dışında gerçekleştirecekleri sanatsal etkinliklere zemin hazırlaması açısından oldukça önemlidir.

Konuya Türk müziği özelinde bakıldığında, bu sürecin 20. yüzyılın başlarında gelişim göstermeye başladığı söylenebilir. Bunda özellikle yeni gelişen plâk teknolojilerinin sağladığı imkân ve yurt dışı bağlantılarının etkisi büyüktür. Türkiye'de ses kayıt sistemlerinin henüz istenen düzeyde gelişmemiş olması nedeniyle icra kayıtlarının yurt dışında gerçekleştirilmesi bu süreci başlatmış; plâk çalışmalarının dolaylı bir getirisi olan konserler de yurt dışındaki çalışmaların zeminini hazırlamıştır. Türk müziğinin popülerleşmesi açısından da okunabilecek bu süreç, Türk müziği icracılarının uluslararası ölçekte çalışmalar yapmasına olanak sağlaması bakımından oldukça önemlidir. Dönemin ünlü sanatçıları olan Hafız Kemâl, Hafız Sadettin Kaynak, Hafız Burhan ve Denizkızı Eftalya, söz konusu süreci başlatan önemli isimler arasında sayılabilir. Daha sonraki dönemde Safiye Ayla, Hamiyet Yüceses, Müzeyyen Senar, Perihan Altındağ Sözeri gibi önde gelen solistlerin iyiden iyiye geliştirdiği yurt dışı turneleri, kendilerine refakat eden sazendeler açısından da son derece büyük olanakların açılmasına vesile olmuştur.

Yukarıda anılan bütün isimlerle birebir çalışmış olan kanunî Ahmet Yatman, bu refakat sazları arasında kariyerine özgün bir yol çizen istisnaî bir örnek sanatçı olarak anılmaya değerdir. Nitekim Türk kayıt tarihi açısından önem arz eden bu dönemde hem bireysel çalışmalara imza atması hem

de döneminin neredeyse bütün ünlü isimlerine albümlerde ve konserlerde eşlik etmesi bakımından dikkat çekici bir konumdadır. Ulaşılabilen kaynaklara göre Yunanistan, Almanya, İngiltere ve Kıbrıs'ta aralarında Hafız Burhan, Hafız Kemal, Sadi Işılay, Yesari Asım Arsoy, Cevdet Çağla, Safiye Ayla, Yorgo Bacanos, Aleko Bacanos, Hakkı Derman, Âkile Artun, Mualla Mukadder ve Nuri Halil Poyraz'ın da olduğu birçok konserde yer almış; 1928 yılında Columbia firması için Almanya'da Şehnaz ve Uşşak taksimlerini kaydetmiştir (Url 1). Şehnaz taksiminin şöhretinin Mısır'a kadar ulaşması sayesinde 1942 yılında Kahire Radyosunda üç yayın yapma fırsatı bulmuştur. Döneminin kültürel koşulları dikkate alındığında, sanatçının Amerika'daki[3] performansları hem içeriksel nitelikleri hem de sayısal yoğunluğu bakımından ayrıcalıklı bir yere sahiptir.

Yatman'ın 1957 yılında Amerika'da öğrenim görmekte olan çocuklarını ziyareti sırasında, Türkiye Cumhuriyeti'nin 11. Başbakanı Suat Hayri Ürgüplü'nün daveti üzerine Cumhuriyet Bayramı kutlamalarında Tarık Bulut'un orkestrası eşliğinde verdiği konser, onun sanat yaşamında yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Juilliard Müzik Okuluna kabul edilen ilk Türk öğrenci olan ve 1947 yılında devlet bursuyla Amerika'ya giden Tarık Bulut'la tanışması, dönemin göçmen müzik piyasasına adım atmasına vesile olmuş; 1950'li yılların sonlarına doğru bu köklü eğlence kültürünün çevrelediği ortamlarda gerek canlı performanslar gerekse ortak albümler aracılığıyla önemli çalışmalara imza atmıştır. Sanatçının Amerika'daki müzikal faaliyetlerinin birçoğunun dönemin göçmen müzik piyasasıyla doğrudan bağlantısı olması sebebiyle konuya giriş mahiyetinde bir açıklama yapmak yerinde olacaktır:

Osmanlı coğrafyasından Amerika'ya yönelik ilk göç dalgası 1830'lu yıllarda başlamış; göçmenlerin büyük bir kısmı başlangıçta ekonomik kazanç elde edip memleketlerine geri dönmeyi amaçlamışlardır. Her ne kadar bazıları geri dönmüş olsa da 19. yüzyılın sonlarına doğru ivme kazanan ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde hızlanan yeni bir göç dalgası ile özellikle Hristiyan nüfus başta olmak üzere Rumlar, Süryaniler, Ermeniler, Arnavutlar, Pontus Rumları ve Sefarad Yahudileri gibi çeşitli inanç ve etnik gruplardan bireyler Amerika'ya yerleşmiştir. Bu topluluklar öncelikle New York'a, ardından New Jersey ve Boston gibi büyük şehirlere göç etmişlerdir. Göçmen müzisyenlerin katkılarıyla bu kentlerde bir müzik piyasası oluşmaya başlamış; bazı müzisyenler plâk kayıtları aracılığıyla belirgin bir şöhret kazanmıştır. Marko Melkon, Achilleas

[3] Konuyla ilgili başlık ve özette 'Amerika Birleşik Devletleri' ifadesi kullanılmış; yaygın kullanıma bağlı olarak metinde 'Amerika' olarak sadeleştirilmiştir.

Poulos ve Marika Papagika öne çıkan isimler arasında sayılabilir (Url 2; Avcı, 2021: 125,126). Ayrıca, bu müzisyenlerden bazıları plâk satışlarından elde ettikleri gelirle kendi eğlence anlayışlarına uygun müzikli kafeler ve gece kulüpleri açarak kültürel yaşamın şekillenmesine katkıda bulunmuşlardır. Bilhassa New York 8. Cadde, 23. ve 42. sokaklar arasında konumlanan bu mekânlar aracılığıyla yerleşen yeni eğlence anlayışı, 1950'li yıllar itibariyle altın çağını yaşamış ve 1970'li yıllara kadar sürmüştür (Url 2; Url 3). Göçmen plâk pazarına yönelik çalışmalar yapan Amerika'nın en büyük iki plâk şirketi Victor RCA ve Columbia, 1929'daki Büyük Bunalım'ın getirisi olan ekonomik gerekçelerle kataloglarını yeniden değerlendirmiş ve göçmenlere yönelik kayıtlarını büyük ölçüde sınırlamıştır. Dolayısıyla göçmenler için yurt dışında kaydedilen kayıtların yayınlanması tercih edilmiştir. Bu sınırlamalar doğrultusunda, 1940'lı yıllardan itibaren göçmen pazarlarına yönelik kayıtlar büyük ölçüde göçmenler tarafından kurulan firmalar aracılığıyla yapılmaya başlanmıştır (Url 4). Yatman da bu firmaların kayıtlarında çalarak, göçmen müzisyenlerle birlikte çalışma olanağı bulmuştur.

Amaç ve Önem

Çalışmanın amacı Ahmet Yatman'ın Amerika'daki göçmen müzik piyasasına katılımını ve müzikal faaliyetlerini incelemektir. Bu amaçla sanatçının albüm kayıtları, radyo, konser ve televizyon çalışmaları ile icra ettiği müzik türleri ve iş birliği yaptığı müzisyenler ayrıntılı biçimde ele alınmış; dönemine göre öncü sayılabilecek çalışmalarının kapsamı ve çeşitliliği ortaya konulmuştur. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi, yalnızca Yatman'ın müzikal anlayışını daha derinlemesine kavramak açısından değil, aynı zamanda bu üretimleri tarihsel ve kültürel bağlamı içinde anlamak/okuyabilmek adına da önem arz etmektedir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi, "Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzikal faaliyetleri nelerdir" şeklinde belirlenmiştir. Bu temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

Alt Problemler

1. Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'nde doldurduğu albümler ve bu albümlerin içerikleri nelerdir?

2. Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki konser çalışmaları ve bunların içerikleri nelerdir?
3. Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki radyo ve televizyon çalışmaları nelerdir?
4. Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'nde çalıştığı müzisyenler kimlerdir?
5. Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'nde icra ettiği müzik türleri nelerdir?

Evren, Örneklem ve Sınırlılıklar

Bu çalışmanın evrenini Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzikal faaliyetleri, örneklemini ise burada gerçekleştirdiği albüm kayıtları, konserler, radyo ve televizyon programları, birlikte çalıştığı müzisyenler ve icra ettiği müzik türleri oluşturmaktadır. Çalışma, Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzikal faaliyetlerine dair ulaşılabilen görsel, işitsel, sözlü ve yazılı kaynaklarla sınırlı tutulmuştur.

YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı temelinde yürütülmüş olup, belgesel tarama yöntemine dayanmaktadır. Belgesel tarama modeli, mevcut belge ve kayıtlar üzerinden veri toplama tekniğidir. Bu kapsamda, geçmişte meydana gelen olguların izlerini taşıyan fotoğraf, film, ses ve video kayıtları gibi arşiv materyalleri taranarak araştırma verileri elde edilmiştir (Karasar, 2016: 229). Verilerin analiz sürecinde ise dökuman analizi kullanılarak veriler toplanmıştır. Doküman analizi, incelenmesi amaçlanan olgu/olgular hakkında veriler içeren tüm yazılı kaynakların analizini kapsamaktadır (Yıldırım&Şimşek, 2016: 41).

BULGULAR

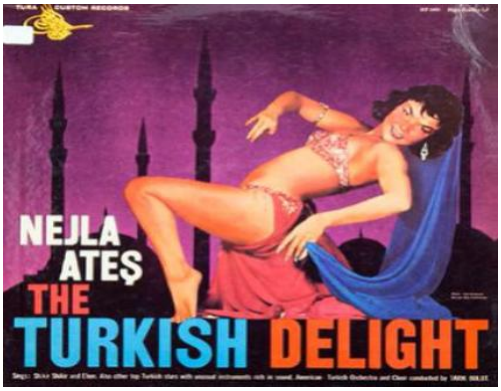
"Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'nde kaydettiği albüm çalışmaları nelerdir?" alt problemine ilişkin bulgular

Ahmet Yatman'ın Amerika'daki müzik faaliyetlerinde, Juilliard Müzik Okuluna kabul edilen ilk Türk öğrenci olan ve 1947 yılında devlet bursuyla Amerika'ya gönderilen Tarık Bulut'un önemli bir yeri bulunmaktadır. Bulut, Amerika'da birçok önemli başarıya imza atmış; New Orleans Senfoni Orkestrası'nı kazanmasına rağmen New York'ta kalarak Türk Turizm ve Tanıtma Bürosu'nun Halkla İlişkiler Bölümü'nü yönetmiştir (Say, 2005: 266,267). 1955 yılında New York'ta kendi dans orkestrasını kuran sanatçı, birçok albümde çalmasının yanı sıra çok sayıda

albümün müzik direktörlüğünü de üstlenmiştir. Sanatçının bu yoğun çalışmaları esnasında tanışan Ahmet Yatman, kısa bir zaman içinde Tarık Bulut'un müzik direktörlüğünü yaptığı ve çaldığı birçok albümde yer almıştır.

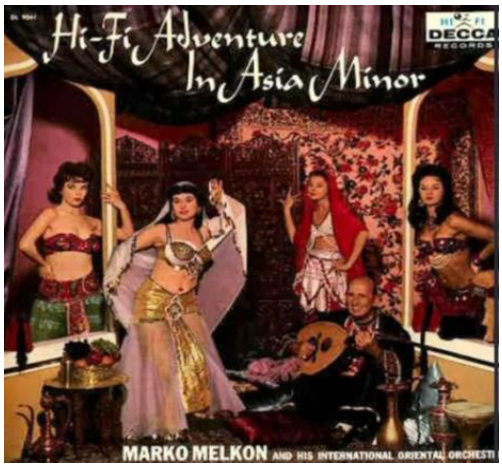
Bu ortak çalışmaların bir ürünü olarak sanatçının eşlik ettiği bilinen ilk albüm, Tarık Bulut'un müzik direktörlüğünü üstlendiği, dönemin ünlü oryantal sanatçısı Nejla Ateş'a ait "The Turkish Delight"tır (1958). Muhtemelen albümün adıyla da bağlantılı olarak, "Türk Lokumu" (Turkish Delight) lakabıyla tanınan Ateş'in, 1940'lı yıllar itibariyle Amerika ve birçok ülkede dans performanslarına ek olarak filmleriyle de adından söz ettirdiği; 1950'lerde ise Broadway'de sahneye çıktığı bilinmektedir. Hollywood filmlerinde de rol alan ve asıl adı Naciye Batır olan Nejla Ateş; bilhassa 1952-65 yılları arasında Amerika'da çok sayıda çalışmaya imza atmış; aralarında Ahmet Yatman'ın da bulunduğu orkestrasıyla sahne performanslarını başarıyla sürdürmüştür (Bardakçı, 2022: 261).

1958 yılında Amerika'da Tura Custom Records etiketiyle yayınlanan "The Turkish Delight" adlı albümde kanunda Ahmet Yatman, piyanoda Feyzi Aslangil, vurmalı çalgılarda Karayılan (Mahir Dağlıoğlu), zurnada Hasan Öztürk, vokallerde de Nejla Ateş'le birlikte Müzeyyen Senar da yer almaktadır (Url 5).

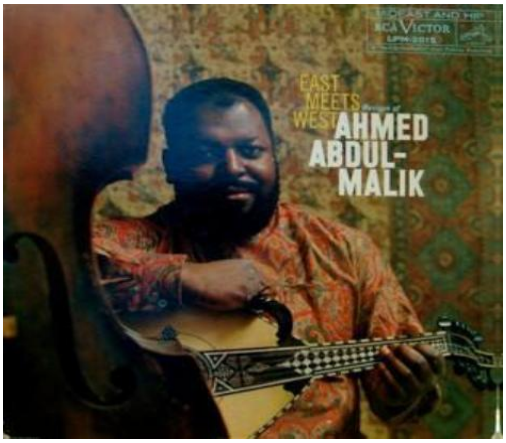
Görsel 1. Nejla Ateş 'The Turkish Delight' Albüm Kapağı (Url 5).

Yatman, aynı yıl Decca Records şirketi tarafından Amerika, Kanada ve Brezilya'da yayınlanan Marko Melkon'un "Hi-Fi Adventures in Asia Minor" adlı albümünde de yer almıştır. Aslen İzmir doğumlu olan ve sahnedeki adıyla Marko Melkon olarak tanınan Melkon Alemsherian'ın, Amerika'da uzun yıllar müzisyenlik yapmasının yanı sıra plâk şirketleri işlettiği bilinmektedir. Ian Nagoski tarafından, Melkon'un sesini duyurduğu son çalışma olarak nitelendirilen bu albümün kapak fotoğrafı da dönemin göbek dansı modasına yaptığı gönderme açısından dikkat çekicidir (Url 6):

Görsel 2. Marko Melkon 'Hi-Fi Adventure in Asia Minor' Albüm Kapağı (Url 7).

1959 yılında kaydedilen ve 1960 yılında RCA Victor şirketi tarafından yayınlanan Amerikalı caz sanatçısı Ahmed Abdul-Malik'in "East Meets West" adlı albümü, Yatman'ın Amerika'da dahil olduğu en önemli çalışmalardan biri olarak nitelendirilebilir. Doğu-batı sentez çalışmalarının başarılı bir örneği olarak gösterilen bu albümde Yatman, bass ve udda Ahmed Abdul-Malik, trombonda Curtis Fuller, trompette Lee Morgan, davulda Al Harewood, flütte Jerome Richardson, darbukada Bilal Abdurahman, saksafonda Johnny Griffin ve Benny Golson, kemanda Naim Karakand'la birlikte yer almıştır (Url 8).

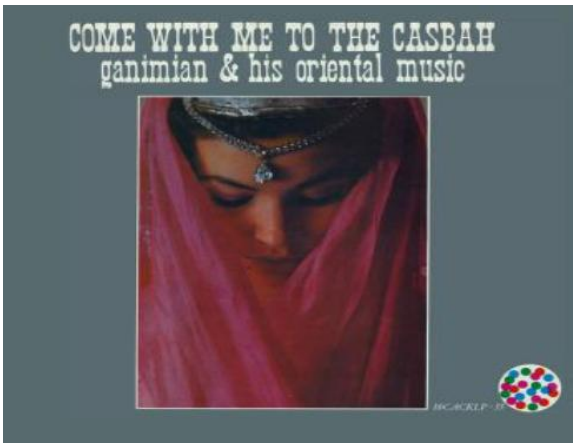
Görsel 3, Ahmet Abdul-Malik 'East Meets West' Albüm Kapağı (Url 9).

Sanatçının kariyerinde önemli bir çalışma olan bu albüm Türk basınında da ses getirmiş; Yatman'ın seslendirdiği taksimin Amerikalılar tarafından çok beğenildiğinin altı çizilmiştir:

Görsel 4, Tercüman Gazetesi'nin İnci ekinde yer alan Ahmet Yatman ile ilgili haber (18.01.1976, Sadun Aksüt Arşivi-İtü Arşiv).

Sanatçının Amerika'daki müzik kariyeri kapsamında eşlik ettiği başka bir çalışma da Ermeni asıllı Amerikalı udî ve vokalist Charles (Chick) Ganimian'ın tek uzunçaları olan "Come With Me to the Casbah" adlı albümüdür. 1959 yılında Amerika'da Atco Records şirketinden yayınlanan bu albümde bariton saksafonda Sudan Baronian, basgitarda Peter Ind, klârnette Steve Bogoshian, vurmalı çalgılarda Peter Franco, Aram Davidian, Dick Palazzolo, Ed Malkasian, Tarık Bulut, gitarda Al Scahakman ve vokalde de Onnik Dinkjian yer almıştır (Url 10).

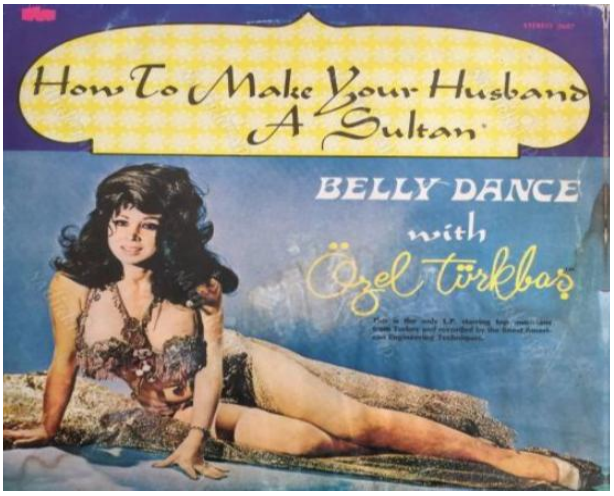
Görsel 5, Chick Ganimian 'Come With Me to the Casbah' aldı albüm kapağı (Url 11).

Ahmet Yatman'ın Amerika'da kanunuyla eşlik ettiği isimler arasında sahne adı "Madlen Ararat" olan Ermeni asıllı ses sanatçısı Madlen Araradian'ı da anmak gerekir. Biyografisi ve çalışmaları hakkında herhangi bir veriye ulaşılamayan sanatçının Ankara Radyosu ve Amerika kayıtları dışında çok fazla kaydının da bulunmadığı bilinmektedir. Madlen Ararat Co şirketinden yayınlanan, müzik yönetmenliğini Tarık Bulut'un yaptığı "Mümkün mü Unutmak" ve "Doktor Civanım" adlı iki eserden oluşan plâğına Yatman'la birlikte kemanda Pavlos (Paul) Bekaris, udda Ajdin Asllan Balkan, piyanoda da Tarık Bulut eşlik etmiştir (Url 12).

Görsel 6. Ahmet Yatman'ın eşlik ettiği Madlen Ararat plâk görseli (Url 13, Url 14).

Nejla Ateş gibi Amerika'da oryantal danslarıyla öne çıkan bir diğer isim de Özel Türkbaş'tır. Dans performanslarıyla döneminde adından sıkça söz ettiren Türkbaş, iki tanesine Ahmet Yatman'ın da eşlik ettiği dört albüm yayınlamıştır. 1972 yılında Elay Records şirketince kaydedilen, "Ölmeden Önce Dinlenmesi Gereken 1000 Albüm" kitabında da anılan "How to Make Your Husband a Sultan" adlı albümde Ahmet Yatman'la birlikte piyanoda Tarık Bulut, kemanda Cevdet Çağla, klârnette Mustafa Kandıralı, basgitarda Gerard Rudolph ve vurmalı çalgılarda Leszlo Kubinyi yer almıştır (Url 15).

Görsel 7. Özel Türkbaş 'How to Make Your Husband a Sultan' albüm kapağı (Url 16).

Albüm kapakçığında yer alan, soldan sağa Leszlo Kubinyi, Mustafa Kandıralı, Gerard Rudolph, Tarık Bulut, Ahmet Yatman, Cevdet Çağla'nın görüldüğü fotoğraf da dönemin müzik ortamına tanıklık etmesi bakımından ayrıca kayda değerdir:

Fotoğraf 1. Özel Türkbaş'ın 'How to Make Your Husband a Sultan' albüm kayıtlarından (Url 17).

Sanatçının kanunuyla eşlik ettiği diğer bir Özel Türkbaş çalışması da 1973 yılında Elay Records şirketinden yayınlanan "How to Belly Dance for Your Sultan" adlı albümdür. Albümde kanunda Ahmet Yatman'ın yanı sıra; piyanoda Tarık Bulut, basgitarda Erol Bulut, buzukide John Tatasopoulos, vurmalı çalgılarda Lazisio Kobinyi ve Farshid Golesorkhi, flütte Khosrow Pishkarn, gitarda Tasso Mavris, klavyede Jimmy Linardos, udda Joseph Kassap ve parmak zilinde Özel Türkbaş yer almıştır (Url, 18). Albümün orkestra şefliğini Tarık Bulut üstlenmiştir.[4]

Görsel 8. Özel Türkbaş 'How to Belly Dance for Your Sultan' Albüm Kapağı (Url 18).

"Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki konser çalışmaları ve bunların içerikleri nelerdir?" alt problemine ilişkin bulgular

Ahmet Yatman'ın Amerika'da bilinen ilk konseri, buradaki kariyerinin başlangıcı olarak sayılabilecek 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kutlamaları kapsamında gerçekleşmiştir. 1957 yılında

[444] Albüm başlıkları ve içerikleri Amerikan müzik endüstrisinin oryantalist dönemine dair önemli ipuçları taşımaktadır. Konuya oryantalizm ekseninde yaklaşmanın bu çalışmaya yeni veriler kazandıracağı aşikar olmakla birlikte, çalışmanın kapsamını aşacağından bu konu ileride yapılacak başka araştırmalara bırakılmıştır. Literatürde oryantalizm konulu çalışmalar için ayrıca bkz. W. Said, 2003; M. Mackenzie, 1995; Bulut, 2017.

öğrenimleri sebebiyle Amerika'da yaşayan çocuklarını ziyarete gitmiş ve Türkiye Cumhuriyeti 11. Başbakanı Suat Hayri Ürgüplü'nün isteği üzerine Cumhuriyet Bayramı kutlamalarında Tarık Bulut'un orkestrası eşliğinde bir konser vermiştir (Url 1; Radyo Alemi, 1957, S. 244: 35). Sanatçı, konser sonrası aldığı teklif üzerine Amerika'da altı ay daha kalmış; Türkiye'ye döndükten kısa bir süre sonra yeniden Amerika'ya gitmiş ve bir kısmı, dönemin ünlü ses sanatçılarıyla olmak üzere daha birçok kez bu seyahatlerine devam etmiştir.

Yatman, 8 Ocak 1958 tarihinde New York Plaza Oteli'nde düzenlenen Rhea şirketinin kreasyonunun sergilendiği 'Türk Sanatından Mülhem Amerikan Modaları' adlı defile için özel olarak hazırlanan konserde de yer almıştır. Türk elçilik görevlilerinin de hazır bulunduğu bu gecede, yaklaşık iki bin Türk ve Amerikalı davetli, bu gece için özel olarak çağrılan davulcu "Karayılan" lakaplı Mahir Dağlıoğlu ile zurna sanatçısı Hasan Öztürk'ün performanslarının yanı sıra, Tarık Bulut'un orkestrası ve muhtemelen o dönemde Amerika'da bulunan Ahmet Yatman'ın performanslarına da tanıklık etmiştir. Tarık Bulut Orkestrası, Tarık Bulut'un Avrupa ve Türk müziği motiflerini sentezlediği özgün repertuvarıyla hem defileye hem de Ahmet Yatman'a eşlik etmiştir. Bulut'un düzenlemeleri ile Yatman'ın icrası büyük beğeni toplamış; performans uzun süre alkışlanarak adeta bir "kanun konçertosu" olarak tanımlanmıştır (Cumhuriyet, 2.02.1958: 1,2). Sanatçının söz konusu konsere ilişkin Erol Deran'ın söyleşisindeki ifadeleri de bu geceye dair kayda değer bilgiler içermektedir (2022):

> "-Bir de Amerika'da orkestrayla filan çaldınız. Ve bunları duyuyoruz. Bu parçalar alafranga parçalar mı yoksa aranje mi edilmiş Arap müziğinden, Türk müziğinden, Rum müziğinden?
> -Evet aranje edilmişti. Ben orkestrayla bir konser yaptım başka.
> -Afişleriniz asılmış Amerika'da.
> -Evet, şeyle yaptık, bizim Sıtkı babanın oğlu Ankara Radyosundan gitme oraya. Nihavent Peşrevini yazdı. Otuz üç, otuz dört kişi vardı. Soyadını unuttum.
> -O enstrümanlar, otuz üç kişi falan hep alafranga mıydı?
> -Hepsi alafranga. Saksafon, keman, trompet, efendim, caz piyano hep ayrı ayrı. Otuz dört kişi de hepsi Batı sazı. Nihavent Peşrevini yazdı. Şimdi gelir aklıma. Ankara Radyosuna gitti. 15-20 senedir orada. Efendim, orada büyük bir salonda büyük bir otelde yaptım. Türk Karayılan filan da geldi oraya. Türk elbiselerini defile yaptılar. O zaman ben çıktım orada Nihavent Peşrevini çaldık. Bir hane bir teslim. Taksim ettim, arkasından longayı çaldık. Sirtoyu.
> -Tek başına değil de?
> -Orkestrayla tabii. Ama prima ben çalıyordum.
> -Peki onlar alafrangacı oldukları için intibak edebiliyorlar mıydı?
> -Biraz. Peşrevler tabii iki dörtlük olduğu için.
> -Yoksa öyle aksak filan olsa çalamazlar.
> -Hayır.
> -Ne çalıyordu o söylediğiniz?
> -Şey çalar, şimdi haberler bürosunda bizim. Caz çalar, her şey çalar. Öğretmen.
> -Hâlâ haberler bürosunda mı?
> -Amca. Mekteplerin şeyinden filan. Tarık Bulut.
> -Orada ne çalıyordu?

-Haberler bürosunda. Caz çalar. Ama buradan gitme" (s. 50).

Ayrıca, geceye dair Nezihe Araz'ın 18 Ocak 1958 tarihli Yenisabah Gazetesinde aktardığı ifadeler, Ahmet Yatman'ın performansının izleyiciler üzerinde bıraktığı güçlü etkiyi gözler önüne sermesi bakımından dikkate değerdir (Öztürk, 1958, S. 122):

> "Kanunî Ahmet Yatman'ı tanıyor musunuz? Ben kendisini dün gazetelerde okuduğum Amerika mahreçli bir haberden tanıdım. Bunun için müteessirim. Amma Allah'ın bildiğini kuldan ne saklayayım? Daha evvel bahsetmiştik, hani birtakım Amerikalılar bunun için Türkiye'ye gelmişler, bakırlar, kilimler, kumaşlar toplamışlar, çinilerin minarelerin, nakışların resimlerini almışlardı… Hani bu Amerikalılar davulcu Kara Yılanı, zurnacı Hasan Öztürk'ü sırf bu gösteride, on dakika davul-zurna çalsınlar diye Amerika'ya dâvet etmişlerdi. […] Evet.. İşte bütün bunlar, nihayet gerçekleşti. Sekiz Şubat günü New-York'ta iki bin kişi, filmciler, radyocular, televizyoncular, gazeteciler de dahil toplantılar, Türk sanatından mülhem yeni moda elbiseleri seyrettiler. Kara Yılan davul vurdu ve Kanunî Ahmet Yatman kanunu çaldı. Şimdi, haberi Amerikadan buraya ulaştıran şu satırları beraberce okuyalım: Derken meşhur Türk sanatkârı Kanunî Ahmet Yatman sahneye çıktı. Amerikalılar, hiç görmedikleri bu aletten çıkan nefis seslere ve Yatman'ın 78 tel üzerinde kuş gibi uçan parmaklarına hayret ve hayranlıkla bakarak dinlediler. Bitince kopan alkış tufanı muvaffakiyetin derecesini anlattı. Alkış durmuyordu. Fakat her şey dakikası dakikasına hesaplandığı için tekrar imkânı yoktur" (s. 40,41).

Sanatçının Amerika'da bilinen konserlerinden birkaçı da piyanist ve kemancı Erdoğan Çaplı ile Miami'de gerçekleşmiştir. Ayrıca "Karayılan" lakaplı davul sanatçısı Mahir Dağlıoğlu ile çok sayıda konser verdikleri bilinmektedir (Görün, 1966: 53).

Yatman, bu önemli çalışmaların yanı sıra 1961 yılında New York Üniversitesi'nin düzenlediği II. Milletlerarası Festivali'ne katılan Türk Öğrenci Derneği'nin etkinliklerinde de kanun çalmıştır (Cumhuriyet, 1.05. 1961: 1).

1962 yılında ise San Francisco'da gerçekleştirilen 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Resepsiyonu kapsamında Özel Türkbaş'ın sahne performansına eşlik etmiş; ayrıca solo eserler de seslendirmiştir (Url 19).

9 Mart 1971 tarihinde Safiye Ayla, Zehra Bilir, Nusret Ersöz ve Mustafa Kandıralı ile Amerika'da Chicago, Philadelphia, Boston; Kanada'da Toronto ve Montreal'da konserler vermiştir (Bardakçı, 2017: 289). Bu konserlerden biri de Safiye Ayla ile katıldığı 14 Mart Tıp Balosu konseridir (Url 20). Selahaddin İçli bu konseri 19 Mart 1971 tarihli Son Havadis Gazetesi'nde şu satırlarla aktarmıştır: *"Amerika'daki Türk doktorları tarafından, Tıp Bayramı sebebiyle davet edilen san'atkârlar geçen hafta uçtular. Hamiyet Yüceses, Dr. Alâeddin Yavaşça Amerika'da birkaç konser verecek. Üstad Cevdet Çağla ve Ahmet Yatman da ses san'atkârlarına refakat edecekler."*

1972 yılında New York'ta düzenlenen 14 Mart Tıp Balosu'nda, Safiye Ayla'ya Kemanî Garbis Agopyan ile eşlik eden Yatman'ın bu performansı, Amerika'daki bilinen son konseridir (Url 21).

"Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki radyo ve televizyon çalışmaları nelerdir?" alt problemine ilişkin bulgular

Amerika'ya en az on defa seyahat ettiği bilinen ve uzun süreler burada yaşayan sanatçının, albüm ve konser çalışmalarının yanı sıra radyoda ve televizyonda da çeşitli programlar yaptığı bilinmektedir.

Ulaşılabilen kaynaklardan hareketle sanatçının radyo çalışmaları, Erdoğan Çaplı ile yaptığı birkaç programdan ibaret görünmektedir. 1957 yılında müzik, radyo ve televizyon yayınlarını incelemek üzere devlet tarafından Amerika'da görevlendirilen keman ve piyano sanatçısı Çaplı, 1958 yılında "Turkish Information Office"e müzik danışmanı olarak atanmış ve Amerika'da birçok gece kulübü ve radyoda Türk müziği temalı düzenlemeleri ile programlar yapmıştır (Say, 2005: 737). Yatman'ın da Çaplı'nın radyoda yaptığı programlardan bazılarına bu vesileyle eşlik ettiği bilinmektedir (Görün, 1966: 53). 1968 yılında kendisiyle yapılan bir söyleşide aktardığı cümleler de bu bilgiyi destekler niteliktedir: *"Velhasıl bugüne kadar 9 defa Amerika'ya gidip geldim. Muhtelif şehirlerde çalıştım. Televizyonda yalnız, Erdoğan Çaplı ile radyoda muhtelif programlara iştirak ettim."* (Milliyet, 1968: 6). Bununla birlikte sanatçının farklı dönemlerde yaptığı açıklamalar, Amerikan televizyonlarında tek başına program yaptığı yönündeki bilgilerle örtüşmemektedir. Muhtemelen yoğun sahne yaşamından kaynaklanan, zaman zaman verdiği çelişkili bilgiler nedeniyle bu durum, bazı beyanatlarına temkinli yaklaşmak gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Nitekim sanatçının Nejla Ateş ile Amerikan televizyonunda program yaptığına dair aktardığı ifade ve haberde yer alan fotoğraf, bu durumu gözler önüne sermektedir: *"Size verdiğim bu iki resimde Neclâ Ateş televizyon neşriyatında alaturka okumuştu. Ben de tek saz olarak kendisine iştirak etmiştim."* (Tükel, 1958, S. 270: 32).

Fotoğraf 2. Nejla Ateş ve Ahmet Yatman'ın Amerika'daki televizyon programından (Tükel, 1958, S. 270: 26).

Öte yandan sanatçının Amerikan televizyonlarında birçok defa yer aldığı eldeki kaynaklardan da anlaşılmaktadır: *"Şimdiye kadar çeşitli Amerikan televizyonlarında Türk sazını tanıtmış ve "Üçüncü Adam" filminin fon müziğini yapmış olan Ahmet Yatman torunlariyle ayrıca oyun havası çalmıştır." (*Adı Bilinmeyen Bir Gazetenin Haftasonu Eki, 1.05.1968).[5] Milliyet Gazetesinin 1 Ekim 1972 tarihli magazin ekinde kaleme alınan haberde de şu ifadeler yer almaktadır*: "50 yılı aşkın bir süreden beri Türk müziğine hizmet eden Ahmet Yatman, Amerika'da enstrümanı ile Tv kameraları karşısına çıkan ilk Türk müziği sanatçısıdır. Sanatçı, beş kere kanun ile programa çıkmış ve müzik okullarında bu enstrüman üzerine konferanslar vermiştir."* Bununla birlikte sanatçının müzik okullarında konferanslar verdiğine dair bir bilgiye şu an için ulaşılamamıştır. Ek olarak Safiye Ayla'nın 10 Aralık 1965 tarihindeki Saray Sineması konserini paylaşan Cumhuriyet Gazetesi'nde Ahmet Yatman için *'Amerikan televizyonunda sükse yapan kanunî Ahmet Yatman'* ifadesinin yer alması ayrıca kayda değerdir (Cumhuriyet, 9.12.1965).

Sanatçının kariyerinde önemli olarak nitelendirilebilecek çalışmalarından bir diğeri de dünyaca ünlü caz sanatçısı Nat King Cole ile müzik yapmasıdır. Her ne kadar içeriği tam olarak netleşemese de sanatçının kariyerinde çok önemli bir ayrıntı olduğunu söylemek mümkündür. Mete Görün'ün (1962, S. 177-178: 265) Musiki Mecmuası'nda yayınlanan "1962 Yılının İlgi Çekici Sanat Olayları" başlıklı yazısında paylaştığı *"Kanun virtuozumuz Ahmet Yatman'ın Amerika'da Nat King Cole'un doldurduğu plâğa kanunla refakat"* ettiği bilgisi olsa da Nat King Cole'un albümlerinde Yatman'ın yer aldığı bir eşlik kaydı örneğine rastlanmamıştır. Öte yandan Görün'ün (1966: 53), sanatçının hayatını kendi ağzından kaleme aldığı bir başka yazısında Yatman'ın: *"Amerika'da bulunduğum sıralarda televizyonda 'Nat King Cole' ile çalıştım*" şeklinde net bir ifade kullanması, sanatçının Nat King Cole ile televizyonda veya özel bir konserde yer aldığı ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Öte yandan sanatçı, "Karayılan" lakaplı Mahir Dağlıoğlu ile verdikleri konserlerin yanı sıra, Türk Basın Teşkilâtı tarafından çekilen filmlerde de yer almışlardır. *"Merhum davulcu Karayılan ile Amerika'nın birçok şehirlerini dolaştım. Türk Basın Teşkilâtı adına yaptığımız filmler halen New York Sinemalarında oynanmaktadır."* (Görün, 1966: 53). Bu filmlerin bir buçuk ay New York

[5] Yapılan araştırmalarda 1949 İngiliz yapımı Üçüncü Adam 'The Third Man' filminin Amerika'da da gösterime girdiği fakat filmin müziklerinde kanun yerine zither çalgısının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kordofon çalgılar grubundan olan kanun ve zitherin yapı olarak benzerliği ve genellikle çevirilerde birbirlerinin yerine kullanılması sebebiyle sözkonusu haberde hatalı bilgi aktarıldığı kuvvetle muhtemel görünmektedir. Filmin müziklerini Anton Karas bestelemiş ve zitheri de kendisi çalmıştır (Url 22).

sinemalarında oynadığının ve 1966 yılında halen gösterimde olduğunun altını çizen sanatçının söz konusu filmlerine ulaşılamamıştır (Milliyet, 25.01.1968: 6).

"Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'nde çalıştığı müzisyenler kimlerdir?" alt problemine ilişkin bulgular

Sanatçının uzun yıllara yayılan Amerika seyahatleri ve göçmen müzik piyasasındaki çalışmaları, birçok farklı müzik türünde profesyonel müzisyenlerle çalışmasına vesile olmuştur. Konuyla ilgili detaylı araştırmalar sonucu ulaşılabilenden çok daha fazlası olduğu kuvvetle muhtemel olan bu isimlerin belli başlıcaları şöyle sıralanabilir:

Ahmed Abdul-Malik, Aka Gündüz Kutbay, Ajdin Asllan Balkan, Al Harewood, Al Scahakman, Ali Kocadinç, Aram Davidian, Benny Golson, Bilal Abdurahman, Cevdet Çağla, Curtis Fuller, Dick Palazzolo, Ed Malkasian, Erdoğan Çaplı, Erol Bulut, Farshid Golesorkhi, Feyzi Aslangil, Garbis Agopyan, Gerard Rudolph, Hasan Öztürk, Haydar Tatlıyay, Hrant Kenkulian, Jerome Richardson, Jimmy Linardos, John Tatasopoulos, Johnny Griffin, Joseph Kassap, Karayılan (Mahir Dağlıoğlu), Khosrow Pishkarn, Lee Morgan, Leszlo Kubinyi, Marko Melkon (Alemsherian), Mustafa Kandıralı, Müzeyyen Senar, Naim Karakand, Nat King Cole, Nusret Ersöz, Onnik Dinkjian, Peter Franco, Peter Ind, Safiye Ayla, Steve Bogoshian, Sudan Baronian, Şükrü Tunar, Tarık Bulut, Tasso Mavris, Zehra Bilir.

"Ahmet Yatman'ın Amerika Birleşik Devletleri'nde icra ettiği müzik türleri nelerdir?" alt problemine ilişkin bulgular

Amerika'ya göç eden topluluklar, özgün müzik kültürlerini de beraberlerinde getirerek, kendi eğlence anlayışlarına uygun müzikli kafeler ve gece kulüpleri açmış; ayrıca plâk şirketleri ve müzik kayıtları aracılığıyla ülkenin kültürel yapısının gelişmesinde etkili olmuşlardır. Bu faaliyetlerin bir getirisi de özellikle göçmenlerin açtığı Orta Doğu restoranlarındaki canlı müzik eşliğinde sahnelenen bir göbek dansı olan "Belly Dance"tir. Bu eğlence anlayışı zamanla plâk piyasasına da yansımış; 1950'li yıllardan itibaren göbek dansına eşlik edecek plâklar kaydedilmeye başlanmıştır. Bu piyasanın içinde çok sayıda albüme eşlik eden Yatman'ın Amerika sınırlarındaki icra pratikleri, genellikle bu müzikal tarzlar ekseninde ve daima makamsal temelde seyretmiş görünmektedir. Dolayısıyla sanatçının Türk müziği dışında daha çok dans eşliği ve caz pratikleri ile sınırlı bir müzikal perspektifte çalıştığı düşünülebilir.

SONUÇLAR

20. yüzyılın önde gelen kanun sanatçılarından biri olan Ahmet Yatman'ın 1957 yılından itibaren başladığı bilinen Amerika merkezli müzikal çalışmaları; albüm/plâk, konser, radyo, televizyon, film gibi çok çeşitli alanlara yayılan zengin bir veri oluşturmaktadır. Bu verili alanlar içinde sanatçının ulaşılabilen çalışmaları incelendiğinde, toplam yedi adet albümde kanun çaldığı tespit edilmiştir. Bu albümler bir caz, bir Türk halk müziği ve klâsik Türk müziği, beşi de göbek dansı/belly dance eşliklerinden oluşmaktadır. Konser çalışmaları ise, sanatçının farklı etkinlikler kapsamında konumlandığı kanun performansları ile oldukça geniş bir içeriğe sahiptir. Festival, millî bayram, defile, balo gibi konseptlerle sunulan bu konserlerde ağırlıklı olarak Türk müzisyenlerle çalıştığı gözlenmiştir. Eldeki ulaşılabilen kaynaklara göre radyoda birçok defa Erdoğan Çaplı ile program yapmış; televizyonda ise çeşitli vesilelerle müzik içerikli programlara katılmıştır. Bütün bu çok yönlü çalışmaları yanında sanatçının Nat King Cole gibi son derece popüler bir sanatçıyla da çalışmış olması, Amerika'da ne denli isim yapmış olduğuna bir işaret olarak değerlendirilebilir. Buna ek olarak sanatçının Türk Basın Teşkilâtı adına Mahir Dağlıoğlu ile yaptığı belirtilen filmler, Amerika'da yaptığı çalışmaların çeşitliğine bir başka örnektir. Sanatçı, Amerika'daki çalışmaları ve göçmen müzik piyasasıyla doğrudan etkileşimleri sayesinde farklı etnik kökenlerden ve inanç sistemlerinden gelen profesyonel müzisyenlerle iş birliği yapma imkânı bulmuş; bu vesileyle önemli müzikal çalışmalara imza atmıştır. Sanatçının Amerika'daki çalışmaları, dönemin Türkiye koşulları dikkate alındığında, kariyerinde bir kanun üstadı olarak şöhretini artırmış; aynı zamanda Türkiye'deki müzik piyasalarındaki konumunu popülarite açısından daha da güçlendirmiştir. Farklı müzik türlerinden pek çok profesyonel müzisyenle gerçekleştirdiği iş birlikleri, onun müzikal vizyonunu zenginleştirmiştir. Ek olarak Amerikan televizyonları ve radyolarında Türk müziği icra etmesi, onu dönemi açısından Türk müziğini uluslararası ölçekte tanıtan sanatçılar arasına yerleştirmektedir. Sanatçının farklı müzik türlerindeki müzikal verileri incelendiğinde, makam temelli bir müzik anlayışını koruduğu da çalışmanın ulaşılan sonuçları arasındadır.

KAYNAKLAR

Adı Bilinmeyen Gazete. (1968, 1 Mayıs).

Ahmet Yatman'ın Doldurduğu Caz Plağı Amerikada Satış Rekoru Kırdı. (1976, 18 Ocak). *Tercüman Gazetesi.* Sadun Aksüt Arşivi İTÜ TMDK Dijital Arşivi. [15.08.2024] https://tmdkarsiv.itu.edu.tr

Amerika Mektupları. (1958, 2 Şubat). Cumhuriyet Gazetesi, s. 1-2.

Avcı, M. (2021). Amerika Osmanlı Diasporasında Müzik ve Kahvehaneler (1890-1930'lu yıllar). *Konservatoryum,* 8(2): 122-147.

Bardakçı, M. (2017). *Safiye.* İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Bennet, B. M. (2010). American Belly Dance and Its Cultural Antecedents: The Affects of Sociological and Historical Influence on the Diversity of American Belly Dance. University of Michigan.

Bulut, Y. (2017). *Oryantalizmin Kısa Tarihi.* İstanbul: Küre Yayınları.

Deran, E. (2022). Erol Deran'ın Ahmet Yatman İle Yaptığı Söyleşi. *Darülelhan Mecmuası,* (13): 48-49.

Görün, M. (1962). 1962 Yılının İlgi Çekici Sanat Olayları. *Musiki Mecmuası,* (265): 177-178.

Görün, M. (1966). Kanun Virtüozumuz Ahmet Yatman ile Bir Konuşma. *Musiki Mecmuası,* (218): 52-53.

Haberler (1957, 31-06 Kasım), *Radyo Alemi Dergisi,* (244): 35.

İçli, S. (1971, 19 Mart). Sevda Kanununu Tahsil Et Biraz. *Son Havadis Gazetesi.* s. 4. Selahaddin İçli Arşivi, [06.04.2024] https://tmdkarsiv.itu.edu.tr

Mackenzie, M. J. (1995). *Orientalism: History, Theory, and the Arts.* Manchester University Press.

Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

New York'ta Türk Öğrencilerinin Başarıları. (1961, 1 Mayıs). *Cumhuriyet Gazetesi,* s. 1.

Öztürk, M. S. (1958). Nezihe Araz'ın Musikimize Dair Yazıları. *Musiki Mecmuası,* (122): 40-41-58.

Rit, H. (1968, 25 Ocak). Sazlarını Dinlediklerimiz: Ahmet Yatman. *Milliyet Gazetesi,* s. 6.

Safiye Ayla'nın Beklenen Konseri Yarın Gece. (1965, 9 Aralık). *Cumhuriyet Gazetesi*. s. 6.

Said, W.S. (2003). *Şarkiyatçılık.* İstanbul: Metis Yayınları.

Say, A. (2005). *Müzik Ansiklopedisi.* Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Tükel, Z. (1958). Kanuni Ahmet Yatman Amerika'da Tam 5000 Dolar Kaybetti. *Radyo Alemi Dergisi.* (270): 26-27-32.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri.* 10. Bs. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zıddıoğlu, Ş. (1972, 1 Ekim). Ahmet Yatman'ı Mısır'lı Şarkıcı Ümmü Gülsüm Çağırıyor. *Milliyet Gazetesi Magazin Eki.*

Web Kaynakları

Url1: (Erişim adresi: https://www.youtube.com/watch?v=XokCtTBbS3A&t=35s), (Erişim tarihi: 01.07.2025).

Url2: (Erişim adresi: https://birartibir.org/neden-geldim-new-yorka/#_ednref1), (Erişim tarihi: 19.06.2025).

Url3: (Erişim adresi: https://www.agos.com.tr/tr/yazi/2427/abdde-osmanli-eglence-hayati), (Erişim tarihi: 05.04.2025).

Url4: (Erişim adresi: https://canary-records.bandcamp.com/album/more-notes-from-home-vol-1-imports-for-near-eastern-immigrants-ca-1927-37), (Erişim tarihi 11.05.2025).

Url5: (Erişim adresi: https://www.discogs.com/release/7672519-Nejla-Ate%C5%9F-The-Tur), (Erişim tarihi: 13.02.2024).

Url6: (Erişim adresi: https://www.tumblr.com/canaryrecords/tagged/armenian), (Erişim tarihi: 11.11.2024).

Url7: (Erişim adresi: https://www.discogs.com/master/1080249-Marko-Melkon-And-His-International-Oriental-Orchestra-Hi-Fi-Adventure-In-Asia), (Erişim tarihi: 22.06.2024).

Url8: (Erişim adresi: https://cazlama.net/page/2 Erişim Tarihi), (Erişim tarihi: 23.11.2023).

Url9: (Erişim adresi: https://www.discogs.com/master/308694-Ahmed-Abdul-Malik-East-Mee),

(Erişim tarihi (14.12.2023).

Url10: (Erişim adresi: https://www.discogs.com/release/8621658-Ganimian-His-Oriental-Music-Come-With-Me-To-The-Casbah), (Erişim tarihi: 11.10.2024).

Url11: (Erişim adresi: https://www.finderskeepersrecords.com/shop/ganimian-his-oriental-music-come-with-me-to-the-casbah/, (Erişim tarihi: 18.03.2023).

Url12: (Erişim adresi: https://www.youtube.com/watch?v=fL17Kanuw7g), (Erişim tarihi: 11.04.2023).

Url13: (Erişim adresi: https://www.youtube.com/watch?v=fL17Kanuw7g), (Erişim tarihi: 05.04.2023).

Url14: (Erişim adresi: https://www.youtube.com/watch?v=JFkIF6IUvIY), (Erişim tarihi: 06.04.2023).

Url15: (Erişim adresi: https://www.discogs.com/release/1201833-%C3%96zel-T%C3%BCrkba%C5%9F-How-To-Make-Your-Husband-A-Sultan-Belly-Dance-With-%C3%96zel-T%C3%BCrkba%C5%9F), (Erişim tarihi: 22.05.2024).

Url16: (Erişim adresi: https://www.discogs.com/release/1201833-%C3%96zel T%C3%BCrkba%25), (Erişim tarihi: 21.04.2024).

Url17: (Erişim adresi: https://www.ebay.co.uk/itm/354340674337), (Erişim tarihi: 23.11.2024).

Url18: (Erişim adresi: https://www.discogs.com/release/4258981-%C3%96zel-T%C3%BCrkbas-How-To-Belly-Dance-For-Your-Sulta), (Erişim tarihi: 30.04.2024).

Url19: (Erişim adresi: https://books.google.com.tr/books?id=TB87AQAAIAAJ&pg=RA55-PA2&lpg=RA55PA2&dq=america+television+ahmet+yatman&source=bl&ots=gaEUtnaajZ&sig=ACfU3U0BIDEiO1045FVxZlvxJmrYCnzyPA&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwikiJWcqpeGAxW6RfEDHa0hCwYQ6AF6BAgiEAM#v=onepage&q=america%20television%20ahmet%20yatman&f=false), (Erişim tarihi: 21.03.2024).

Url20: (Erişim adresi: https://www.youtube.com/watch?v=BopuV3xBB5A), (Erişim tarihi: 25.04.2024).

Url21: (Erişim adresi: https://www.bitmezat.com/muzayede/15636/nostaljik-imzali-fotograf-ve-efemera-muzayedesi/sayfa/2), (Erişim tarihi: 21.03.2024).

Url22: (Erişim adresi: https://www.newyorker.com/magazine/1954/10/23/at-the-sign-of-the-third-man), (Erişim tarihi: 21.08.2025).

EXTENDED ABSTRACT

Ahmet Yatman occupies a distinctive position in twentieth-century Turkish kanun performance owing to his exemplary musicality, widely regarded as a school of its own, his openness to engaging with diverse musical genres through a traditional instrument, and his pioneering contributions relative to his time. During his career, he accompanied some of the most prominent figures of Classical Turkish Music in concerts, stage performances, and recordings, while simultaneously establishing himself as a significant figure in Turkish performance history through his individual career trajectory. His virtuosity was central to this unique status; however, his ability to adapt to different musical styles was equally decisive. This versatility enabled him to achieve recognition not only within the domain of Classical Turkish Music but also across other musical traditions, extending his reputation beyond national borders. While Yatman performed extensively in Greece, Germany, England, Cyprus, and Egypt, his activities in the United States stand out both qualitatively and quantitatively. The late nineteenth-century and early twentieth-century migration waves that brought communities of various ethnic and religious backgrounds to cities such as New York, New Jersey, and Boston—and the preservation of their cultural practices—created a fertile environment for Yatman's artistic career. Within this context, his United States activities constitute a particularly significant period, which this study takes as its primary focus. This study was conducted within the framework of a qualitative research approach and is based on the documentary analysis method. During the data analysis process, relevant materials were collected and examined through document analysis. The central research question of the study is formulated as follows: "What are Ahmet Yatman's musical activities in the United States?" In accordance with this main question, the following sub-questions were addressed: 1. What albums did Ahmet Yatman record in the United States, and what are the contents of these albums? 2. What concert performances did Ahmet Yatman give in the United States, and what are the characteristics of these performances? 3. What were Ahmet Yatman's radio and television activities in the United States? 4. With which musicians did Ahmet Yatman collaborate in the United States? 5. What musical genres did Ahmet Yatman perform in the United States? Yatman's U.S. career began in 1957 when, during a stay abroad for his children's education, he was invited by the eleventh Prime Minister of

Turkey, Suat Hayri Ürgüplü, to perform at a Republic Day celebration accompanied by Tarık Bulut's orchestra. His acquaintance with Tarık Bulut, a Turkish musician residing in the United States, facilitated his entry into the immigrant music market. Evidence suggests that Yatman traveled to the United States at least ten times and resided there for extended periods. According to available sources, he contributed to Nejla Ateş's *Turkish Delight*, Marko Melkon's *Hi-Fi Adventures in Asia Minor*, Ahmed Abdul-Malik's *East Meets West*, Charles (Chick) Ganimian's *Come With Me to the Casbah*, Özel Türkbaş's *How to Make Your Husband a Sultan* and *How to Belly Dance for Your Sultan*, and one of Madlen Ararat's records. His concert career was equally prolific: in addition to solo performances, he shared the stage with numerous notable figures including Tarık Bulut, Erdoğan Çaplı, Mahir Dağlıoğlu (known as "Karayılan"), Hasan Öztürk, Safiye Ayla, Zehra Bilir, Nusret Ersöz, and Mustafa Kandıralı. Furthermore, he participated in radio programs organized by Erdoğan Çaplı for the Turkish Information Office, many of which were themed around Turkish music, and he appeared multiple times on American television programs. He also featured in a film produced on behalf of the Turkish Press Agency alongside Mahir Dağlıoğlu. One of the most significant moments of his U.S. career was his collaboration on Ahmed Abdul-Malik's album East Meets West, which offered him the opportunity to perform with internationally renowned jazz musicians. His engagement in the immigrant music market, moreover, enabled him to collaborate with professional musicians from a wide range of ethnic and religious backgrounds. The list of artists with whom he performed is extensive, including Ahmed Abdul-Malik, Aka Gündüz Kutbay, Ajdin Asllan Balkan, Al Harewood, Al Scahakman, Ali Kocadinç, Aram Davidian, Benny Golson, Bilal Abdurahman, Cevdet Çağla, Curtis Fuller, Dick Palazzolo, Ed Malkasian, Erdoğan Çaplı, Erol Bulut, Farshid Golesorkhi, Feyzi Aslangil, Garbis Agopyan, Gerard Rudolph, Hasan Öztürk, Haydar Tatlıyay, Hrant Kenkulian, Jerome Richardson, Jimmy Linardos, John Tatasopoulos, Johnny Griffin, Joseph Kassap, Mahir Dağlıoğlu (Karayılan), Khosrow Pishkarn, Lee Morgan, Leszlo Kubinyi, Marko Melkon (Alemsherian), Mustafa Kandıralı, Müzeyyen Senar, Naim Karakand, Nusret Ersöz, Onnik Dinkjian, Peter Franco, Peter Ind, Safiye Ayla, Steve Bogoshian, Sudan Baronian, Şükrü Tunar, Tarık Bulut, Tasso Mavris, and Zehra Bilir. Notably, he is also reported to have collaborated musically with world-renowned jazz artist Nat King Cole, a further indication of the breadth of his international artistic interactions. Yatman's performances in the United States were largely shaped by his active participation in the immigrant music market, which frequently centered around dance-oriented and jazz idioms rather

than Classical Turkish Music in its strict sense. This tendency is evident, for example, in his collaborations with prominent Oriental dancers such as Nejla Ateş and Özel Türkbaş, both on stage and in recordings. Despite his exceptionally rich career, however, the available information on Yatman remains limited and scattered. The relative scarcity of scholarly studies on an artist who, compared to his contemporaries, made substantial contributions has been a primary motivation for the present research. Among the significant findings of the study are the following: Yatman's collaborations with numerous professional musicians from diverse musical traditions enriched his musical vision; his performances of Turkish music on American television and radio positioned him among the pioneering artists who introduced Turkish music to international audiences during his era; and, despite his extensive engagement with different musical environments, he consistently preserved a makam-based musical understanding in his artistic production in the United States.